

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dissertatio Theologica, Ad Mentem S. P. Avgvstini, De
Radice Intolerabilivm, scandalosarum, & in praxi
perniciosarum propositionum, à summis Pontificibus
Alexandro VII, & Innocentio XI. damnatarum**

Schweitzer, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, 1679

§. 4. Confertur & opponitur doctrina S. Augustini quibusdam particularibus
vagæ probabilitatis Consectariis, id est quadraginta quinque
propositionibus à Pontificibus proscriptis, & Veritas ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38917

lum, aut quod malum, bonum esse credant, eò quod sequentes opinionem probabilem semper prudenter operarentur : ergo &c.

Hæc sanctissimi Doctoris ac Patris nostri doctrina fundata est in sacra scriptura utriusque Testamenti, hæc enim mandat, ut *impleamus Dei mandata ex toto corde, & ex tota anima*, Deut. 26. *Vt ante omnia opera verbum verax precedat*. Eccli. 37. *Vt intremus per portam angustam, quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem*. Matth. 7. *Vt ab omni specie mala abstineamus*. Ad Theſſal. 5. &c. Hæc qui, ut decet, considerat, meritò continuis vigiliis excubat, ne opinio verosimilis fallat, ne decipiat sermo, ne se tenebræ erroris offundant, ne quod bonum est, malum, aut quod malum, bonum esse credat; Ut certa incertis præponat in rebus ad salutem animæ pertinentibus, neglectâ illâ Probabilistarum regulâ : *Melior est conditio possidentis libertatem.*

PARAGRAPHUS QUARTUS.

Confertur & opponitur doctrina S. Augustini quibusdam particularibus vage probabilitatis Conſectariis, id est quadraginta quinque propositionibus à Pontificibus proscriptis, & Veritas præcedenti S. asserta confirmatur.

ET si S. præcedenti generaliter & sufficienter fuerit probatum, principia Probabilistarum, quibus persuadere conantur, licitum esse, sequi opinionem minus probabilem, relictâ probabiliore, & tutiore,

non cohærere cum doctrina S. Augustini, & consequenter eidem adversari propositiones ex iisdem principiis deductas, & à summis Pontificibus censurâ perstrictas, ad id tamen confirmandum juvat, quibusdam in particulari conferre & opponere doctrinam sancti Patris.

Propositio quarta ab Innocentio XI. damnata.

Ab infidelitate excusabitur infidelis, non credens ductus opinione minus probabili.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Si hæc doctrina esset vera, non subsisteret discursus S. Augustini de puero nato inter paganos, & ab iis edocto colere Idola, qui habetur in psal. 64. ubi sic discurret: *Quid faceret puer natus inter Paganos, ut non coleret lapidem, quando illum cultum insinuaverunt parentes? Inde prima verba audivit. Illum errorem cum lacte suxit: quia illi, qui loquebantur, majores erant, & puer, qui loqui discebat, infans erat. Unde poterat parvulus, nisi majorum auctoritatem sequi, & id sibi bonum ducere, quod illi laudarent? Sed quia, ut infererentur talibus opinionibus, & sacrilegiis, persuasiones fecerunt eorum, qui, quanto etate præcedebant, tanto auctoritate præcedere debere putabantur. Confitetur jam redire volens ad Hierusalem de Babylonia, & dicit: sermones iniquorum prevaluerunt super nos, duxerunt nos mala docentes --- dimisimus Creatorem, adoravimus Creaturam, dimisimus eum, à quo facti sumus, adoravimus quod ipsi fecimus. --- Impietates nostras tu propitiaberis.* Ex quo discursu patet, quod secundum S. Augustinum

Augustinum

gustinum ab infidelitate non fuerunt excusati Pagani illi, licet fuerint secuti doctrinam parentum & majorum suorum, atque ob eorum auctoritatem crediderint, Idolum esse adorandum, sicut pueri Christianorum sequuntur instructionem Parentum suorum. Si autem memorata damnata propositio esset vera, excusandi essent hujusmodi Pagani secuti opinionem probabilem.

Propositio prima ab Alexandro VII. damnata.

Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis, ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.

Propositio quinta ab Innocentio XI. damnata.

An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eliceret, condemnare non audeamus.

Sexta ab eodem.

Probabile est, nec singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum Charitatis erga Deum.

Septima ab eodem.

Tunc solum obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possumus.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Quomodo hæc propositiones cohæreant cum doctrina S. Augustini constabit ex subjectis ejusdem testimoniis. Lib. de morib. Eccl. c. II. ait S. Doctor: *Maximum, quod ad beatam vitam ducit, primumque mandatum est: Diliges Dominum Deum tuum &c.*

summum bonum, quod & optimum dicitur, non modo diligendum esse nemo ambigit, sed ita diligendum, ut nihil amplius diligere debeamus. Idque significatur & exprimitur eo, quod dictum est: Ex tota anima, & ex toto corde, & ex tota mente &c. Si autem præfata propositiones essent veræ, id est, præceptum charitatis vel nunquam vel tam rarò, & ratione aliorum præceptorum per se obligantium, tantum obligaret, non esset maximum Mandatum, neque obligaret ad Deum amandum ex toto corde, & ita, ut nihil amplius sit diligendum, ut patet consideranti. Imo alia præcepta, ratione quorum dicitur obligare, essent majora & principaliora, cum hæc directè & per se obligarent, & illud ad hæc referretur.

Ad tempus obligationis quod attinet, cum hoc præceptum sit affirmativum, & ei tempus determinatum non apponatur, & secundum legem 14. de reg. juris, *In omnibus obligationibus, quibus dies non apponitur, præsentis die debeat.* Obligat præceptum fidei, spei & charitatis in primis quemlibet hominem, dum ad usum rationis pervenit secundum S. Augustinum, qui Tract. 15. in Joan. ait: *Cum cœperit anima capax esse rationis, aut à sapiente mente regitur, aut ab errore, id est, aut directa per rectæ rationis dictamen se convertit ad Deum per castum amorem, ut tenetur, vel secuta judicium erroneum avertit se ab illo, & convertitur ad creaturam.*

Deinde cum præceptum de diligendo Deo sit omnium aliorum præceptorum finis, & hac de causa S. Augustinus dicat lib. 3. de doct. christ. c. 10. *Non præci-*

præci-

precipit scriptura nisi charitatem, nec culpatur nisi cupiditatem, & eo modo informat mores hominum, docent non pauci ex discipulis S. Doctoris, nullum opus esse moraliter bonum, nisi procedat ex aliquo Dei amore, ac proinde frequentissime obligat per se dictum præceptum. Quibus adde, non posse saltem à peccato ingratitude & propriæ salutis negligentia excusari, qui Deum nos quotidie diligentem, & innumeris beneficiis cumulantem, vel nunquam in vita, vel tam rarè diligeret. Nimis durus, inquit S. Pater lib. de catech. rudib. c. 4. est animus, qui dilectionem, si nolebat impendere, nolit rependere. Et c. 22. Quis non redamare affectet iustissimum & misericordissimum Deum, qui prior sic amavit injustissimos & superbissimos homines, ut propter eos mitteret unicum filium, per quem fecit omnia? Et lib. 4. Conf. c. 9. Hoc est quod diligitur in amicis --- ut re a sibi sit humana conscientia non redamando amantem. Quod & Ethnicus Cicero agnovit, qui lib. Epist. ad Brutum Epist. 1. ait: Nihil enim mihi minus hominis videtur, quam non respondere in amore iis, à quibus provocere.

Octava ab Innocentio XI. damnata.

Comedere & bibere usque ad satietatem, ob solam voluptatem, non est peccatum, modo non obsit valetudini, quia licitè potest appetitus naturalis suis actibus frui.

Doctrina S. Augustini opponitur.

Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta sic alimenta sumpturus accedam. --- Et cum salus sit causa edendi & bibendi, adjungit se tanquam pedissequa periculosa jucunditas, & plerumque præire conatur.

conatur, ut ejus causâ fiat, quod salutis causâ me facere vel dico, vel volo. Nec idem modus utriusque est, nam quod saluti satis est, delectationi parum est: & sæpè incertum fit, utrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat, an voluptaria cupiditatis fallacia ministerium suppetat. Ad hoc incertum hilarescit infelix anima, & in eo preparat excusationis patrocinium, gaudens non apparere quid satis sit. --- Ut obtentu salutis obumbret negotium voluptatis. Lib. 10. Conf. c. 31. Hæc non indigent explicatione, ad intelligendum, quod secundum Augustinum non sic licitum comedere & bibere ob solam voluptatem, & frui actibus appetitus. Potestque confirmari ex c. 33. ejusdem libri, ubi audientem pium cantum ob solam delectationem non excusat à peccato. Sic enim ait: Cum mihi accidit, ut me amplius cantus, quam res que canitur, moveat, pœnaliter me peccasse confiteor, & mallem non audire cantantem. Et lib. 4. contra Julian. c. 4. dicit: Movetur certè animus ad pietatis affectum divino cantu audito, tamen etiam ille, si sonum, non sensum libido audiendi desideret, improbat.

Nona ab Innocentio XI. damnata.

Opus Conjugii ob solam voluptatem exercitum omnino penitus caret culpâ, ac defectu veniali.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Isto bono malè utitur, qui bestialiter utitur, ut sit ejus intentio in voluptate libidinis, non in voluntate propaginis. lib. 1. de nupt. & concupisc. c. 4. Conjugalis concubitus generandi gratiâ non habet culpam, concupiscentiæ vero satianda, sed tamen cum Conjuge propter

propter

propter fidem thori, venialem habet culpam. lib. de bon. conjug. c. 6. Nunquid hoc non est peccatum, amplius, quam liberorum procreandorum necessitas cogit, exigere à Coniuge debitum? Est quidem peccatum, sed veniale. Apostolus dicit: Hoc autem dico secundum veniam. Serm. 63. de divers. c. 1. Si tantas vires habeat ista pudicitia conjugalis, tantumque Dei donum est, ut faciat, quod prescribunt Tabulae matrimoniales, in ipso quoque thoro conjugali conflictu fortiori belligerat, ne ultra quam generandis filiis satis est, etiam ipsum Coniugis corpus atrectet. Talis pudicitia nec menstruat, nec gravidis utitur foeminis, nec ejus aetatis, quae certum est, eas jam concipere non valere. lib. 3. cont. Julian. c. 21.

Duodecima ab Innocentio XI. damnata.

Vix in secularibus invenies, etiam in Regibus superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad Eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Pro intelligenda ista propositione; Observandum est, quod Probabilistae doceant, non esse superflua statui futuro ea, quae sunt superflua praesenti, & parentes debere thesaurizare filiis suis. Audiamus Augustinum in hac materia discurrentem: Magna excusatio, inquit lib. de decem Chord. c. 12. filiis meis servo. Videamus. servat tibi pater tuus, servas tu filiis tuis, filii tui filiis suis, & sic per omnes, & nullus facturus est praecepta Dei. Quare non illi potius impendis omnia, qui te fecit ex nihilo? Qui te fecit, ipse te pascit. Ex his, quae fecit, ipse pascit & filios tuos: Neque enim

melius committis filiis tuis patrimonium tuum, quam Creatori tuo --- Palliare se volunt nomine pietatis & dealbare; ut quasi propter filios videantur servare homines quod propter avaritiam servant. Et hom. 47. Da, de quo dederit tibi Deus, ipse te divitem fecit: ideo redde illi, quod suum est. Ipse se dicit accipere, quod pauperibus datur: sibi collatum conclamat, quod in corde pauperis fuerit seminatum. Et hom. 48. c. 2. Hoc tollit fiscus, quod non accipit Christus. Et hom. 13. Quando facit Deus pauperes, probat divites, sic enim scriptum est, pauper & dives occurrerunt sibi. Vbi sibi occurrerunt? In hac vita. Natus est ille, natus est & ille. Invenerunt se, occurrerunt sibi. Et quis fecit illos ambos? Dominus. Divitem, unde pauperem adjuvaret: pauperem, unde divitem probaret. Pro viribus suis unusquisque faciat, non sic faciat, ut ipse patiat angustias. Non hoc dicimus: superflua tua necessaria sunt aliis. Has sancti Doctoris admonitiones parvi fecerunt Auctores præfatæ & damnatæ propositionis, uti & illi, qui docent, etiam habentem superflua posse sine peccato elicere hunc actum: Nolo erogare de superfluis status eleemosynam in communibus necessitatibus. Homil. 29. ait S. Doctor: Dicturus est Christus, quando uni ex minimis fecistis, mihi fecistis. Dat de cælo, accipit in terrâ: ipse dat, ipse accipit, quasi foenus trajectitium facis. Hic das, ibi recipies sine sine mansuras.

Decima tertia ab Innocentio XI. damnata.

Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte
natu-

naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.

Decima-quarta ab Eodem.

Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem, ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.

Decima-quinta.

Licitum est filio gaudere de parricidio parentis à se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Aliquando bonâ voluntate homo vult aliquid, quod Deus non vult, etiam ipse bonâ, multò amplius multòque certius voluntate: nam illius mala esse voluntas nunquam potest: tanquam si bonus filius Patrem velit vivere, quem Deus bonâ voluntate vult mori. Et rursus fieri potest, ut hoc velit homo voluntate malâ, quod Deus vult bonâ: **VELUT SI MALUS FILIUS VELIT MORI PATREM**, velit hoc etiam Deus; nempe, ille vult quod non vult Deus: iste vero id vult, quod vult & Deus: **ET TAMEN BONÆ VOLUNTATI DEI PIETAS ILLIUS POTIUS CONSONAT, QUAMVIS ALIUD VOLENTIS, QUAM HUIUS IDEM VOLENTIS IMPIETAS.** Tantum interest quid velle homini, quid Deo congruat, & ad quem finem quisquè suam referat voluntatem, ut aut approbetur aut improbetur. In Enchri:c. 101.

Ex quibus patet, quod secundum Augustinum bonum & pium sit desiderium, quo filius desiderat
Pa-

Patrem suum vivere; etiam dum Deus illum vult mori; malum vero & impium desiderium, quo filius desiderat Patrem mori, non obstante, quod idem Deus velit, nequè istud filii impii desiderium potest cohonestari per hoc, quod referat mortem illius, à quo vitam accepit, ad inordinato affectu desideratam hæreditatem. Idem est de aliis.

Huc quadrat & illud lib. de decem chordis c. 3. *Illo vivo, quem vis mori, te homicidam tenet Deus in corde.*

Vigesima-secunda.

Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicita Remuneratoris.

Vigesima-tertia.

Fides latè dicta ex testimonio Creaturarum, similivè motivo ad justificationem sufficit.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Ad veram beatitudinem pervenire volentibus primo omnium fides necessaria est, sicut Apostolica docet auctoritas dicens: sine fide impossibile est placere Deo. Constat ergo neminem ad veram posse pervenire beatitudinem, nisi Deo placeat, & Deo neminem posse placere nisi per fidem. Fides namque est bonorum omnium fundamentum. Fides est humana salutis initium, sine hac nemo ad filiorum Dei consortium potest pervenire: quia sine ipsâ nec in hoc seculo quisquam justificationis consequitur gratiam, neque in futuro vitam possidebit æternam serm. 38. de Temp. qui est trigessimus in Append. ad rom. 10. Loquitur autem S. Pater de fide requisita ab Apostolo ad Hebr. 11. Id est de fide expli-

pli-

plicitâ, qua creditur, quod Deus sit auctor gratiæ, & inquirentibus se remunerator, per collationem præmii supernaturalis pro bonis operibus. Ex quo sequitur, quod secundum Augustinum hujusmodi fides necessaria sit ad justificationem & salutem.

Sexagesima quarta.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia Mysteriorum fidei, & etiamsi per negligentiam etiam culpabilem nesciat mysterium sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Iesu Christi.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Qui ignorat ista Mystera, secundum Augustinum, ignorat ea, quorum cognitio necessaria est non solum necessitate præcepti, sed etiam necessitate mediæ in statu gratiæ ad justificationem & salutem, omnibus adultis usu rationis pollentibus, ut patebit ex sequentibus. Nam lib. de Corrept. & grat. c. 7. ait: *Nemo liberatur à damnatione, quæ facta est per Adam, nisi per fidem Iesu Christi, & tamen ab hac damnatione non se liberabunt, qui poterunt dicere, non se audisse Evangelium Christi, cum fides ex auditu sit. Quanto minus se liberabunt, qui dicturi sunt, perseverantiam non accepimus? Iustior enim videtur excusatio dicentium: Non accepimus audientiam, quam dicentium: Non accepimus perseverantiam &c. Et lib. de spir. & lit. c. 29. Fide Iesu Christi impetramus salutem, & quantum nobis inchoatur in re, & quantum perficienda expectatur in spe. Et lib. de præd. SS. c. 7. dicit de Cornelio: Cujus acceptæ sunt Eleemosynæ, & exauditæ orationes, antequam credidisset in Christum,*
nec

nec tamen sine aliquâ fide donabat & orabat. Nam quomodo invocabat, in quem non crediderat? sed si posset sine fide Christi esse salvus, non ad eum edificandum mitteretur Architectus Apostolus Petrus. Et Tract. 45. in Joan. Non est cuiquam spes vera & certa semper vivendi, nisi agnoscat vitam, quæ est Christus. Fundata est hæc S. Augustini doctrina in sacra Scripturâ, signanter in illo Marc. ult. *Predicite Evangelium omni creature: Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur.* Et illo Joan. 17. *Hæc est vita eterna, ut cognoscant te Deum verum, & quem misisti Iesum Christum.* Et conformiter ad hanc doctrinam Concilium Tridentinum sess. 6. c. 6. inter prima credibilia ad justificationem necessaria ponit fidem explicitam Christi dicens: *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ & adjuti fidem ex auditu concipientes liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt; Atque illud in primis à Deo justificari impium, per gratiam ejus, per Redemptionem, quæ est in Christo Iesu.*

Dixi supra: *Vsu rationis pollentibus, ad excludendum parvulos & amentes, imò & quosdam alios adultos, qui forte ita stupidi sunt, ut adhibitâ omni diligentia ista Mysteria nè quidem confuse, & quantum ad substantiam possint apprehendere, quod & oppositæ sententiæ Doctores admittere deberent, si invenirentur aliqui tam hebetes, & rudes, ut Deum Auctorem & provisorem supernaturalem non possint apprehendere.* Dixi fortè: quia, exceptis

ceptis

ceptis amentibus, vix dabitur aliquis usu rationis pollens tam obtusus, ut nequeat adhibitâ diligentia, & consilio aliorum paucos fidei articulos intelligere, saltem quoad substantiam. Non enim necessarium est, ut dicta Mysteria percipiantur tam distinctè & subtiliter ab omnibus, quàm percipiuntur à doctis Theologis.

Dices. A quo consilium petet homo rudis, & in sylvis enutritus, inter barbaras nationes, qui nihil unquam audivit de Christo, nec audire potuit, qualis etiam post Evangelium promulgatum dari potest? Et quis instruet puerum in primo usus rationis instante, in quo secundum S. Augustinum, & S. Thomam debet credere in Deum, & ad eum se convertere?

Respondeo: Si pueri illi per peccata non ponant obicem, serventque per gratiam Dei præcepta naturalia, instruentur, urgente præcepto, vel immediatè à Deo, vel ministerio hominum, vel Angelorum de istis Mysteriis, quorum explicitam fidem Deus post promulgationem Evangelii per totum orbem terrarum, voluit esse medium necessarium ad salutem adultorum ratione utentium. Adde, quando dicitur, puerum in primo instanti usus rationis debere credere, & convertere se ad Deum, intelligendum esse de instanti morali, includente aliquam temporis moram, in quâ poterit instrui vel à Deo, vel ab aliis. Hic autem extraordinarius instructionis modus in talibus casibus exigitur ab ipso statu gratiæ, cum enim hic supponat ex parte
volun-

voluntatis aliquam dispositionem supernaturalem ad justificationem, supponit etiam proportionatam cognitionem ex parte intellectus, & exigit, ut ad eam adultis non ponentibus obicem, urgente precepto, detur auxilium sufficiens.

Dices secundò. Secundùm S. Augustinum lib. I. ad simpl. qu. 2. Cornelius, ad quem fuit missus S. Petrus, fuit justificatus antequam hic mitteretur; ergo ad justificationem non est necessaria fides explicita Christi &c. Respondeo distinguendo consequens: Ergo non est necessaria post Evangelium sufficienter promulgatum, nego: ante sufficientem promulgationem, concedo consequentiam. Et dico, quod Cornelius ante promulgationem sufficientem fuerit justificatus per fidem implicitam Christi, & post Evangelii in Provinciâ ipsius promulgationem, incipiente jam necessitate fidei explicitæ, ob opera bona per Dei gratiam ab ipso exercita, fuisse missum S. Petrum ad eum baptizandum, & instruendum, ut explicitè crederet in Christum.

Dices tertio: Ab Apostolo ad Hebr. II. omnia posita sunt, quæ debent credi explicitè, dum inquit: *Accedentem ad Deum oportet credere, quia est, & inquirentibus se remunerator sit*; ergo non est dicendum, quod Augustinus voluerit, necessarium esse, credere explicitè Mysterium Incarnationis. Probatur consequentia, quia in citato loco Apostolus non facit mentionem Mysterii Incarnationis.

Respon-

Respondeo distinguendo antecedens: Ab Apostolo posita sunt, quæ debent credi à quolibet homine in quocunque statu concedo, posita sunt, quæ debent credi explicitè in statu gratiæ ex institutione, & beneplacito Dei, nego antecedens, & consequentiam. licet autem Apostolus non fecerit mentionem de Christo, non tamen asseruit, fidem explicitam Mysterii Incarnationis non esse necessariam in statu gratiæ.

Vigesima-quinta.

Cum causa licitum est jurare sine animo jurandi, siue res sit levis, siue gravis.

Vigesima-sexta.

Si quis, vel solus, vel coram aliis, siue interrogatus, siue propriâ sponte, siue recreationis causâ, siue quocunque alio sine juret, se non fecisse aliquid, quod reverà fecit, intelligendo intrâ se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, reverà non mentitur, nec est perjurus.

Vigesima-septima.

Causa justa utendi hu amphibologiis est, quoties id necessarium, aut utile est, ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio censeatur tunc expediens & studiosa.

Vigesima-octava.

Qui mediante commendatione, vel munere ad magistratum, vel officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali prestare juramentum, quod de man-

F

dato

dato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Verba propterea sunt instituta, non per quæ se invicem homines fallant, sed per quæ in alterius quisque notitiam cogitationes suas perferat. Verbis igitur uti ad fallaciam, non ad quod instituta sunt, peccatum est. In Enchiri: c. 22. Usquè adeo rationalis natura, refugit falsitatem, & quantum potest devitat errorem, ut falli nolint etiam, quicumque amant fallere. Et lib. 19. de Civit. Dei c. 7. Quando, quæ sentiunt, (id est, homines sociati) inter se communicare non possunt, nihil prodest, ad consociandos homines tanta similitudo naturæ; ita ut libentius homo sit cum cane suo, quam cum homine alieno, id est cujus linguam ignorat. ibid. c. 17. Et quæst. 68. in Levit. Cum falsum ab sciente dicitur, procul dubio mendacium est, sive illo quisquam, sive nemo ledatur. Et lib. de mendacio c. 8. Quomodo credendum est ei, qui putat aliquando esse mentiendum, ne forte & tunc mentiatur, cum præcipit, ut credamus? Et ibidem cap. 3. Ille mentitur, qui aliud habet in animo, & aliud verbis, vel quibuslibet significationibus enuntiat. Inde etiam duplex cor dicitur esse mentientis, id est duplex cogitatio, una rei ejus, quam veram esse, vel scit, vel putat, & non profert; altera ejus rei, quam pro ista profert, sciens falsam esse, vel putans. Et c. 17. ibid. De falso testimonio, quod in decem præceptis positum est, nullo modo quidem contendere potest, dilectionem veritatis in corde servandam, & proferendum falsum

ad eum, apud quem dicitur testimonium. Cum enim Deo tantum dicitur, tunc tantum in corde veritas amplectenda est. Cum autem homini dicitur, etiam ore corporis verum proferendum est, quia homo non est cordis inspector.

Dices: Hanc doctrinam S. Augustini intelligendam esse de iis, qui sponte & sine rationabili causa utuntur restrictionibus mentalibus, cum juramento; non vero de iis, qui ob grave periculum, aut ad magnum damnum vitandum iis utuntur, & jurant sine animo jurandi.

Contra: una ex damnatis supra relatis ait id licere sive propriâ sponte, sive recreationis causâ, sive quocunque alio sine sic juretur.

Contra secundò: Mentiens est etiam, qui mentitur invitus. S. Augustinus lib. de mend. c. 11. Huc quadrat illud lib. contra mend. c. 18. Sunt in eis docti, qui etiam regulas figant, finesque constituent, QUANDO DEBEAT, QUANDO NON DEBEAT PEJERARI. Vbi estis fontes lachrymarum! & quid facimus? quo ibimus? ubi nos occultabimus ab ira veritatis, si non solum negligamus cavere mendacia; sed audemus insuper docere perjuriam? Et illud serm. 28. de verb. Apolt. c. 2. Da alium, qui scit falsum esse, & dicit verum esse, & jurat tanquam verum sit, quod scit falsum esse. Videris, quam ista DETESTANDA SIT BELLUA, ET DE REBUS HUMANIS EXTERMINANDA! quis enim hoc fieri velit? Omnes homines talia detestantur. Adde & illud Epist. 224. Expectationem eorum, qui-

bus juratur, quisquis deceperit, perjurus est, --- illud sane rectissime dici non ambigo, non secundum verbum jurantis, sed secundum expectationem illius, cui juratur, quam novit ille, qui jurat, fidem jurationis impleri. Nam verba difficillime comprehendunt maximè breviter sententiam, cujus à jurante fides exigitur. Unde perjuri sunt, qui servatis verbis expectationem eorum, quibus juratum est, deceperunt. Et illud tract. 7. in Joann. Est autem fraus, dolusque malus, sicut scit omnis, qui verba latina intelligit, cum aliud agitur, & aliud fingitur. Et lib. 3. de civit. Dei c. 2. Quid aliud toties Senatores corrupti in judiciis, toties populus in suffragiis, vel in quibusque causis, quæ apud eum concionibus agitantur, nisi etiam pejerando peccabant? nam corruptissimis moribus, ad hoc mos jurandi servabatur antiquus, non ut à sceleribus metu Religionis prohiberentur, sed ut perjuriam quoque sceleribus cæteris adderentur. Utinam his temporibus nulli sequerentur corruptissimos illos antiquorum mores!

Qui hanc Augustini doctrinam legit, & intelligit, dubitare non potest, quod sit contraria consuetudinibus ex principiis probabilistarum deductis, quibus conati fuerunt persuadere, licitum esse jurare cum restrictione mentali & sine animo jurandi.

Trigesima.

Fas est viro honorato occidere invasorem, qui dicitur calumniam inferre, si aliter hac ignominia vitari nequit.

quit

quit; Idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.

Trigesima-prima.

Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius auri.

Trigesima-secunda.

Non solum licitum est defendere defensione occisiva, qua actu posidemus; sed etiam, ad qua jus inchoatum habemus, & qua nos possessuros speramus.

Trigesima-tertia.

Licitum est tam heredi, quam legatario contra injuste impediendem, ne vel hereditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & jus habenti in Cathedralam, vel Præbendam contra eorum possessionem injuste impediendem.

Decima-septima ab Alexandro VII. damnata.

Est licitum Religioso, vel clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publice, & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

Decima-octava ab eodem.

Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Iudicem, à quo iniqua certo imminet sententia, si aliâ viâ non potest innocens damnum evitare.

Decima-nona ab eodem.

Non peccat maritus occidens propriâ auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

His exceptis, quos vel lex justa generaliter, vel ipse fons justitiæ Deus specialiter occidi jubet, quisquis hominem, vel se ipsum, vel quemlibet occiderit, homicidii crimine innectitur, lib. 1. de civit. c. 21. Sed memoratos in propositionibus damnatis nec lex justa, nec ipse fons justitiæ Deus specialiter occidi jubet: ergo licitum non est eos occidere. lib. 22. cont. Faust. c. 70. de homicidio Moysis tractans dicit: Consultâ æternâ lege, reperio, non debuisse hominem ab illo, qui nullam ordinatam potestatem gerebat, quamvis injuriosum & improbum, occidi. Et infra explicans hunc locum Matth. 26. Reconde gladium: qui enim gladio usus fuerit, gladio cadet, ait: Ille autem utitur gladio, qui nullâ superiori ac legitimâ potestate, vel jubente, vel concedente in sanguinem alicujus armatur. Et epist. 61. Nullis autem jubentibus legibus, ut legitimis potestatibus, non licere alterum occidere etiam volentem & petentem, & vivere jam non volentem, satis indicat Scripturæ regnorum --- proinde quia omnis, qui sine ulla legitimæ potestatis auctoritate hominem occidit, homicida est; atqui qui occidit invasorem nitentem calumniam inferre, vel impingentem alapam, & post impactam fugientem, & furem pro conservatione unius aurei, & defendit defensione occisivâ ea, ad quæ jus tantum inchoatum habet, & rali-ter vel se, vel suam Religionem contra minantem

spat-

spargere gravia crimina, non gerit ordinatam potestatem, à nulla jubetur lege, nisi pro lege amplectatur is propositionem tertiam ab Innocentio X. damnatam (*Generatim dum probabilitate sive intrinsecâ, sive extrinsecâ, quantumvis tenui, modo à probabilitatis finibus non exeatur, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus*) Sed sine ulla legitimæ potestatis auctoritate hominem occidit; ergo secundum Augustinum est homicida.

Adde, S. Augustinum non excusare ab omni peccato illum, qui hostem irruentem, vel insidiatorem sicarium sive pro vita, sive pro libertate, sive pro pudicitia interficit, etsi à legibus civilibus permittatur talis occisio, de his enim dicit lib. I. de arbit. c. 5. *Legem quidem non reprehendo, quæ tales permittit interfici: sed quo pacto illos defendam, qui interficiunt, non invenio. Et rationem assignans ibidem ait: Quomodo possum arbitrari carere istos libidine (id est cupiditate, quâ ad sui defensionem etiam bruta impelluntur) qui pro iis rebus digladiantur, quas possunt amittere invitè, aut si non possunt, quid opus est pro his, usque ad hominis necem progredi? Et ibidem ait: Nescio utrum non aliquâ vehementiore ac secretissimâ lege teneantur, si nihil rerum est, quod non administret divina providentia. Quomodo enim apud eam sunt isti peccato liberi, qui pro iis rebus, quas contemni oportet, humanâ cæde polluti sunt?*

Si secundum S. Augustinum non sint liberi à peccato, qui pro conservanda vita, quæ omnibus bonis temporalibus solet præferri, hominem occidunt,

non erunt, ipso Judice, liberi in propositionibus damnatis reati occisores.

Ne tamen inferas ex hac Augustini doctrina, in nullo casu licitum esse occidere inuasorem. Contrarium enim insinuat S. D. quæst. 84. in Exod. imò & cap. jam cit. de lib. arbit. ubi dicit. *Potest ergo illi legi, quæ tuendorum civium causâ vim hostilem eadem vi repelli jubet, sine libidine obtemperari.* Vult ergo S. Augustinus ad hoc, ut occisio inuasoris sit licita, actionem occidendi debere esse liberam à libidine sive depravata cupiditate, quâ impellente, sine prudente rationis dictamine in vasi instar brutorum impelluntur in occisionem aggressorum, cum deberent tantum respicere & intendere conservationem vitæ, vel ob bonum Reipublicæ, vel familiæ, vel ut morerentur cum majori probabilitate salutis, quæ vix in talibus circumstantiis considerantur: & hinc semper fere peccatur.

Trigesima - quarta ab Innocentio XI.
damnata,

Licet procurare abortum ante animationem foetus, nè puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

Trigesima - quinta.

Videtur probabile, omnem foetum, quamdiu in utero est, carere animâ rationali, & tunc primum incipere eandem habere, cum paritur, ac consequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.

Doctri-

Doctrina S. Augustini opposita.

Nulla mulier potationes ad abortum accipiat, nec filios aut conceptos, aut jam natos, occidat: quia quacunque hoc fecerit, ante tribunal Christi sciat se eorum causam, quos occiderit, esse daturam. Sed nec alias diabolicas potationes debent mulieres accipere (quibus nempe procuratur sterilitas) mulier autem quacunque fecerit hoc, **PER QUOD JAM NON POSSIT CONCIPERE, QUANTOSCUNQUE PARERE POTERAT, TANTORUM HOMICIDIORUM REAM SE ESSE COGNOSCAT.** serm. 244. de temp.

Aliquando eousque pervenit hac libidinosa crudelitas, vel libido crudelis, ut etiam sterilitatis venena procuret; & si nihil valuerit, conceptos fetus aliquo modo intra viscera extinguat ac fundat, **VOLENDO SUAM PROLEM PRIUS INTERIRE, QUAM VIVERE;** aut si in utero jam vivebat, occidi, antequam nasci. Prorsus si ambo tales sunt, conjuges non sunt. Et si ab initio tales fuerunt, non sibi per connubium, sed per stuprum potius convenerunt. Si autem non ambo sunt tales, audeo dicere, aut illa est quodam modo meretrix mariti, aut ille adulter uxoris. lib. 1. de nupt. & concup. c. 15.

Et lib. 5. cont. Julian. c. 11. Dubitat S. Pater, an majus damnum inferat, qui expellit foetum inanimatum, & facit ut homo non sit, quam qui expellit animatum, estque causa damnationis ejus, quia non audet dicere, quod eis, ut nulli essent, quam ut ibi essent (id est in damnatione levissima) potius expediret.

F 5

Specia-

Specialiter S. Pater pronuntiat contra trigessimam quintam damnatam, in Ezechri: c. 86. his verbis; *Negare vixisse puerperia, quae propterea membra-
tim exsecantur, ut ejiciantur ex uteris praegnantium, nè
matres quoque, si mortua ibi relinquuntur, occidant,
impudentia nimia videtur.*

Dices, S. Patrem Augustinum ibi non loqui de vita rationali, sed sensitiva. Respondeo negando assumptum. Contrarium enim patet ex ibidem subjectis verbis: *Ex quo autem incipit homo vivere, ex illo utique jam mori potest: mortuus vero, ubicunque illi mors potuit evenire, quomodo ad resurrectionem non pertineat mortuorum, reperire non possum, sed nemo potest ad resurrectionem mortuorum pertinere, qui non vixit vitâ rationali, ergo S. Pater loquitur de vita rationali.*

Trigesima-Sexta.

Permissum est surari, non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

Trigesima-Septima.

Famuli & samulae domesticae possunt occultè heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

Trigesima Octava.

Nontenetur quis sub poena peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furta, quantumcunque sit magna summa totalis.

Trigesima-Nona.

Qui alium movet aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

Vige-

Vigesima-Sexta ab Alexandro VII. damnata.

Quando litigantes habent pro se opiniones aequè probabiles, potest iudex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Furti nomine bene intelligitur omnis illicita usurpatio rei alienæ. S. Augustinus. quæst. 71. in Exod. sub hac autem illicita rei usurpatione non solum continetur occulta, vel aperta rei, invito domino, ablatio; sed etiam rei alienæ retentio; ac proinde secundum materiæ parvitatem aut gravitatem graviter aut leviter peccatur, & consequenter retentio summæ totalis magnæ per furtiva parva, vel per unum grave ablata, erit peccatum magnum, id est, mortale. Quod verificatur etiam de re notabili possessa sine ullo peccato, si possessor retineat, postquam cognoscit, non esse suam.

Notandum autem, quod, dum dicitur in extrema necessitate permissum esse furari, non sit propria locutio, eò quod talis acceptio non sit furtum: quia in tali casu omnia sunt communia; furtum autem ob intrinsecam malitiam nunquam est licitum. Hinc S. Augustinus lib. 10. de Genes. ad litt. c. 13. ait: *Quis audeat affirmare, furtiva, mendacia, perjuriam non esse peccata, nisi qui talia vult impunè committere?* Sed hæc doctrina non terruit quosdam Probabilistas, ut patet ex præmissis propositionibus.

Huc quadrant etiam illa, quæ dicit S. Pater serm. 19. de verb. Apost. c. 2. *Paucissimi nobis, id est Episcopis, à quibus secundum doctrinam Apostoli debent*

bent

bent argui contradicentes, contradicunt loquendo, sed multi vivendo. Quando mihi audeat dicere Christianus, bonum esse, rapere res alienas, quandoquidem non audeat dicere, bonum esse tenaciter servare res suas? Nunquid enim dives ille, id est Evangelicus Epulo, aliena querebat? Fructus suos colligere disponebat --- audite quid audierit, qui tenaciter servabat sua, & hinc intelligite, quid expectent, qui rapiunt aliena --- ait illi Deus: stulte --- si stultus est, qui recondit sua, vos invenite nomen ei, qui tollit aliena. Si sordidus est reconditor suorum, ulcerosus est raptor alienorum --- fortassis aliquis respondeat, & dicat: non valde magna poena erat illi homini, cui dixit Deus, stulte. Non sic dicit Deus, stulte, quomodo homo dicit: tale in quemquam Dei verbum iudicium est. Nunquid enim Deus stultis daturus est regnum caelorum? Quibus autem non est daturus regnum caelorum, quid eis restat nisi poena gehennarum.

Pro confirmatione hujus Doctrinae quoque servit discursus S. Patris ibid. C. 7. de pauperrimo homine, qui pecunias invenerat, sic ait: Dicam quod fecerat pauperrimus homo, nobis apud Mediolanum constitutis --- pauper, sed plane Christianus --- invenit sacculum, nisi forte me numerus fallit, cum solidis ferme ducentis; memor legis proposuit pittacium publice; reddendum enim esse sciebat, sed, cui redderet ignorabat. Proposuit pittacium publice: qui solidos perdidit, veniat ad locum illum, & querat hominem illum. Ille qui plangens circumquaque vagabatur, invento & lecto pittacio, venit ad hominem --- & cum omnia illi fideliter respon-

disset,

disset, reddidit, quod invenerat. Ille autem repletus gaudio, & quærens vicem rependere, tanquam decimas obtulit, solidos viginti, qui noluit accipere; Obtulit vel decem: noluit accipere: saltem rogavit vel quinque accipere: noluit ille. Stomachabundus homo projecit sacculum: nihil perdidit, ait, si non vis aliquid à me accipere. Nec ego aliquid perdidit: quale certamen, Fratres mei, quale certamen, qualis pugna, qualis conflictus! Theatrum mundus, spectator Deus. Victus tandem ille, quod offerebatur, accepit; continuo totum pauperibus erogavit. Vnum solidum in domum suam non dimisit. Quid est? si aliquid egi in cordibus vestris --- estote fideles inventores, & tunc iniquos vituperate raptores. --- Quod invenisti, & non reddidisti, rapuisti.

Certè iste homo, quem S. Pater commendat, non se immunem à peccato esse credidisset, si in gravi necessitate constitutus aliquid surripuisset, neque occultè operam suam compensasset, multò minus per furta ablatum retinisset &c. Nequè isto tempore Casuistam invenisset, qui eum à peccato omnino liberum pronuntiasset, saltem talis non fuisset S. Augustinus.

Adde his illud Epist. 52. *Non remittetur peccatum, nisi restituatur ablatum, cum restitui potest: & perpende, illum, qui causa est damni, moraliter auferre, & secundum S. Thomam 2. 2. quæst. 62. a. 7. ad 2. principalitè teneri ad restitutionem, quàm executorem. Et observandum quoque hic est, quod supra ex Augustino ostensum est, omnium cordibus impressam esse hanc Regulam à formatore Deo: quod tibi non vis fieri, ne facias alteri.*

Pro-

Propositioni autem ab Alexandro damnatæ specialiter opponitur id, quod S. Augustinus dicit epist. 54. *Non sanè quidquid ab invito sumitur, aufertur; nam plerique nec medico volunt reddere honorem suum, nec operario mercedem, nec tamen hæc, qui ab invito accipiunt, per injuriam accipiunt, quæ potius per injuriam non darentur, sed non ideo debet Iudex vendere justum judicium, aut testis verum testimonium, quia vendit Advocatus justum patrocinium, & jurisperitus verum consilium. Illi enim ad utramque partem ad examina adhibentur, isti ex una parte consistunt. Cum autem judicia & testimonia, quæ nec justa nec vera vendenda sunt, iniqua & falsa venduntur, multò sceleratius utique pecunia sumitur, quia sceleratè etiam quamvis à volentibus datur; Ille tamen solet tanquam male sibi ablatam pecuniam repetere, qui justum judicium emit, QUONIAM VENALE ESSE NON DEBUIT: qui vero pro iniquo judicio dedit, vellet quidem repetere, nisi timeret, vel puderet emisse.*

Ex quibus constat, Judicem teneri, secundùm S. Augustinum, ad restitutionem, sive justam, sive iniquam sententiam ferat pro pecunia.

Propositio quadragesima.

Contractus Mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ, & cum contractu retrovenditionis præviè inito, cum intentione lucri.

Quadragesima-prima.

Cum numerata pecunia pretiosior sit numeranda, & nullus sit qui non majoris faciat pecuniam præsentem, quam futuram, potest Creditor aliquid ultrà sortem à mutuatario exigere, & eo titulo ab usura excusari.

Qua-

Quadragesima-secunda.

Vsura non est, dum ultra sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum, sed solum, si exigatur tanquam ex iustitia debitum.

Decima-quarta inter posteriores ab Alexandro VII. damnatas.

Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.

Pro intelligenda propositione quadragesima damnata, observandum est, Contractum *Mohatra*, vel *Baratra* ab Hispanis, & *Stoco* ab Italis appellatum tunc fieri, quando aliquis egens pecuniâ emit pecuniâ creditâ a mercatore merces pretio summo, & statim ei pecuniâ numeratâ pretio infimo revendit, cum intentione lucri, & cum pacto revenditionis, præviè inito.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Quid dicam de usuris, quas etiam ipse leges & iudices reddi iubent? An crudelior est, qui subtrahit aliquid, vel eripit diviti, quam qui trucidat pauperem scenore? Hac atquè huiusmodi malè utiquè possidentur, & vellem ut restituerentur, sed non est, quo iudice repetantur.

Epist. 54.

Si sceneraberis, id est mutuam tuam pecuniam dederis, à quo aliquid plus, quam dedisti, expectes accipere, non pecuniam solam, sed aliquid plus, quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quodlibet aliud: si plus, quam dedisti, expectes accipere, scenerator es, in hoc improbandus, non laudandus. Quid ergo, inquis, facio,

facio, ut sim utilis foenerator? Attende, quid facit foenerator. Minus vult dare certè, & plus accipere: hoc fac & tu, da modica, accipe magna -- da temporalia, accipe æterna: da terram, accipe cælum. In Ps. 36.

Quod autem illi, qui præfatarum propositionum doctrinam ad praxin deducunt, taliter foenerentur, & usuram pallient, expectantes reipsâ aliquid præcisè ratione mutui, patet intelligenti terminos propositionum, & quid sit usura.

Quadragesima-octava.

Tam clarum videtur fornicationem secundum se nullam involvere malitiam, & solum esse malam quia interdicta, ut contrarium omnino rationi dissonum videatur.

Quadragesima-nona.

Mollities jure naturæ prohibita non est. Vnde si Deus eam non interdixisset, sæpè esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Cum vero imaginem Dei, quod es tu, corrumpis in te per fornicationes, & per disfluentias libidinis, attendis quia nullius uxorem accessisti; attendis, quia post uxorem tuam nihil fecisti, quia uxorem non habes: & non attendis per libidinem & illicitas fornicationes, cujus imaginem violasti? lib. de decem Chord. c. 10.

Nihil esse sentio, quod magis ab arce dejiciat animum virilem, quàm blandimenta sæminea, corporumque ille contactus, sine quo uxor haberi non potest. lib. 1. soliloq. c. 10.

S. Augustinus lib. 3. Confess. c. 8. dicit; flagitia, quæ sunt contra naturam, ubique ac semper detestanda esse, ---- violatur quippe ipsa societas, quæ cum Deo nobis esse debet, cum eadem natura, cuius ille auctor est, libidinis perversitate polluitur. Et lib. 4. cont. Julian. c. 5. Quando autem male utitur homo membris bonis, nisi quando consentit eis, quæ in nobis habitant cupiditatibus malis? In quibus libido præ cæteris turpis est, cui, nisi resistatur, horrenda immunda committit. Quo male bene non utitur, nisi sola pudicitia conjugalis. Et ibidem c. 12. Elegerunt, id est Stoici, in pecoribus potius, quam hominibus, quod tu facis, laudare libidines. Eorum quippe opinioni convenienter ait quodam loco Tullius (se non putare, idem esse arietis & Publii Africani bonum) quâ magis sententiâ te oportuit admoneri. Et lib. 4. contra Julian. cap. 14. Nonne illi, id est libidini, totus animus & corpus impenditur, & ipsius mentis quasi submersione illud extremum ejus impletur? Et lib. 5. cap. 10. Quid enim cogitari potest tunc, quando mens ipsa, quâ cogitatur, illâ carnali delectatione submergitur? Lib. 14. de Civ. cap. 16. Cum sint multarum libidines rerum, tamen cum libido dicitur, nec cuius rei sit libido, additur, non fere assolet animo occurrere nisi illa, quâ obscenæ partes corporis excitantur. Hæc enim sibi non solum totum corpus, nec solum extrinsecus, verum etiam intrinsecus vendicat, totumque commovet hominem, animi simul affectu, cum carnis appetitu conjuncto atque permixto, ut ea voluptas

G

sequa-

sequatur, quâ major in corporeis voluptatibus nulla est; ita ut momento ipso temporis, quo ad ejus pervenitur extremum, penè omnis acies, & quasi vigilia cogitationis obruatur.

Ex his satis constat, quod tam mollicies quam fornicatio secundum Augustinum non solum sic mala, quia lege positiva prohibita est, sed etiam intrinsecè & secundum se.

Quinquagesima.

Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.

Doctrina S. Augustini opposita.

Secundum doctrinam sanam mulier alligata est, quamdiu vir ejus vivit. --- Si autem mortuus, hoc est de corpore exierit, evacuata est à lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro. ----- Hac verba Apostoli toties repetita, toties inculcata vera sunt, viva sunt, sana sunt, plana sunt. Nullius viri posterioris mulier uxor esse incipit, nisi prioris esse deserit. lib. 2. de adult. Conjug. cap. 4. Et ibidem cap. 9. Mulier alligata est, quamdiu vir ejus vivit. Ergo consequenter, & vir alligatus est, quamdiu mulier ejus vivit. Hac alligatio facit, ut aliis conjungi sine adulterina copulatione non possint &c. Sed dum habetur copula cum conjugata consentiente ejus marito, vir vivit, & illa manet ipsi alligata; ergo vocanda est secundum Augustinum adultera, & copula ista est adulterium. Confirmatur ex lib. de fide & oper, cap. 7. ubi S.

Pater

Pater ait : In civitate Domini , in monte sancto eius , hoc est in Ecclesia , nuptiarum non solum vinculum , verum etiam Sacramentum ita commendatur , ut non liceat , viro uxorem suam alteri tradere : quod in Republica Romana non solum minimè culpabiliter , verum etiam laudabiliter Cato fecisse perhibetur. Neque hinc diutius modo disputare opus est , cum illi , quibus respondeo , non audeant affirmare , nullum hoc esse peccatum , neque negent , esse adulterium ; nè ipso Domino , sanctoque Evangelio aperte convincantur obsistere &c. Sed propositio damnata negat esse adulterium ; ergo non solum S. Augustino , sed ipsi Domino , sanctoq; Evangelio obsistit.

Dices : S. Augustinus , postquam L. 22. cont. Faust. c. 36. egerat de facto Abrahæ , qui pro vitæ conservatione occultavit se esse maritum Saræ ; movet c. 37. dubium : *Vtrum illius mulieris pudicitia violaretur , etiamsi quisquam carni eius commixtus foret , cum id in se fieri pro mariti vita , nec illo nesciente , sed iubente permetteret* --- sicut ille adulter non fuit , quando uxoris obtemperans potestati de ancilla prolem generare consensit. Idem dubium movet l. 1. serm. D. in monte c. 16.

Respondeo cum Hauzeur tom. 2. Anatom. doctrinæ August. in cit. c. 16. S. Patrem de hoc non dubitasse , secundum legem gratiæ & Sacramentum matrimonii , & secundum legem naturæ quoque capit. cit. contra Faustum resolvisse negativè , ait enim : *propter vim principiorum , quia non ita duobus viris femina subditur ; sicut dua femina uni viro : multò verius & honestius illud accipimus. Id est , non licere.*

Adde canonem 70. Concilii Illiberit: *Si conficio marito, & ipso consentiente fuerit uxor mœchata, placuit nec in fine eis dandam esse communionem, si verd eam reliquerit, & separati fuerint, & dignè pœnituerint, post decem annos accipiant communionem.*

Propositio quinquagesima-sexta,

Frequens confessio & communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

De ipso autem cursu vestro bono, rectoque condiscite, vos ad prædestinationem divina gratiæ pertinere. lib. de don. persev. cap. 22. Sed cursus eorum inveteratorum consuetudinariorum, qui instar gentilium vivunt, non est bonus, neque rectus; & consequenter non est nota prædestinationis; sed potius reprobationis, imo est nota, quod confessiones & communiones eorum sint sacrilegæ, etsi interdum à parte rei detur in illis dispositio sufficiens scrutatori cordium Deo tantum nota.

His adde illud hom. 50. c. 5. *Salutem Deus promittit perseverantibus in charitate, non in iniquitate, ubi autem charitas est, opera illa mala à regno Dei separantia esse non possunt.* Sed consuetudinarii illi gentiliter viventes non dant signa perseverantiæ in charitate; sed in iniquitate, hominibus, qui de exterioribus judicant; ergo frequens eorum confessio & communio non est nota, quod sint ad salutem prædestinati, sed potius ob perseverantiam in iniquitate reprobati, & damnandi.

Sexage-

Sexagesima.

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, nature, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.

Doctrina S. Augustini opponitur.

Multi assiduo se dicunt esse peccatores, & tamen adhuc illos delectat peccare; professio est, non emendatio: accusatur anima, non sanatur. Pronuntiatur offensa, non tollitur. Pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati & amor Dei. serm. 7. de Temp.

Sexagesima-prima.

Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest & non vult omittere, quinimò directè, & ex proposito querit, aut ei se ingerit.

Sexagesima-secunda.

Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

Sexagesima-tertia.

Licitum est, querere directè occasionem proximam peccandi, pro bono spirituali, vel temporalis nostri, vel proximi.

Decima-tertia inter posteriores ab Alexandro VII. damnata.

Non est obligatus Concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hac nimis utilis esset, ad oblectamentum concubinarum, vulgo Regalo, dum deficiente illâ nimis agrè ageret vitam, & alia epula tadio magno concubina-

cubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.

Opponitur Doctrina S. Augustini.

Quid S. Augustinus sentiat de hujusmodi occasio-
nibus, satis declarat lib. 1. de serm. Domini in mon-
te. c. 13. ubi explicans textum Matth. 5. Quod si
oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & pro-
jice abs te, ait: *Quidquid est, quod significat oculus, sine
dubio tale est, quod vehementer diligitur: solet enim &
ab eis, qui vehementer volunt exprimere dilectionem
suam, ita dici: Diligo eum, ut oculos meos, aut etiam
plus quam oculos meos. Quod autem additum est dexter,
fortasse ad augendam vim dilectionis valet. Quamquam
enim ad videndum isti oculi corporis communiter inten-
dantur, & si ambo intendantur, aequaliter possint: am-
plius tamen formidant homines dextrum amittere. Ut
iste sit sensus: QUIDQUID ILLUD EST, QUOD
TIBI DILIGIS, UT PRO OCULO DEXTRO
HABEAS, SI SCANDALIZAT TE, ID EST,
SI TIBI IMPEDIMENTO EST AD VERAM
BEATITUDINEM, ERUE ILLUD, ET
PROJICE ABS TE.* Ex hoc unico S. Doctoris
testimonio sufficienter innotescit, ipsum sentire,
non solum pro ullo bono non esse quaerendam oc-
casionem proximam peccandi, sed etiam omnia
gratissima & utilissima, si hujusmodi
occasionem praebeant, esse ab-
jicienda.

PARA-